

Megjelenik mindennap a délutáni órákban.

Előfizetési díj:
Egész évre 12 ft, félre 6 ft, évenegyre 3 ft o. é.

Szerkesztői szállás: belső-tordautó 122. sz.
Kiadó-hivatal: A tanácsház mellett, az emelet hátsó részében.

KOLOZSVÁRI KÖZLÖNY.

POLITIKAI ÉS KÖZGAZDÁSZATI NAPILAP.

Hirdetési díj: öt hasáboz garmond sorát 1-ször, 7 kr. 2-ször 6 kr. 3-szor 5 kr. s egyszeri beiktatás után 30 kr. bérletdíj. — Hirdetések felvételnek: Helyben: a kiadó-hivatalban és Demján László könyvkereskedésében. Pesten: Zeisler M. (király-utca 60. sz.) Bécsben: Haasenstein és Vogler-nél (Neuer-Markt 11. sz.) Oppelk Alajosnál (Wollzeile 22. sz.) Rudolf Mosse off. Zeitungs-Agent

Nyitási cikkek:
sora után 20 kr. előleg beküldése mellett a szerkesztőséghez címzendők. — Előfizetések s hirdetési díjak a vidékről a szerkesztőséghez, helyben a kiadó-hivatalhoz küldendők be.

Haladjunk!

Kolozsvárt, 1871. júl. 29.

Több éve annak, hogy Kolozsvár városát nem láttam, s mondhatom azt a sokat, miben itt változás történt, haladásnak tekintetem, s meglepett; de meglepett még inkább az, hogy városunk érd. előjárói nem úgy gondolkoznak mint más városokban, hol természetesen a haladásban különbséget tesznek abban, miszerint a „szükségesek előbbre való a hasznosnak.“

Czélom nem szemrehányást tenni, sem pedig új dolgokat mondani, czélom oly dolgot megemlíteni, mely városunk égető szükségévé vált, s ha haladni akarunk első helyen épen ez áll annál is inkább, mivel nemcsak hasznos, de felelté szükséges. Ez pedig nem egyéb, mint egy „önkéntes tűzoltó egyet“ felállítását, hogy oly egyének ajánlják fel segítségüket a tűzvész alkalmával, kik abban jártasabbak, mert most azt tapasztaljuk, hogy a hány égés van, mindig más más oltó felebarátok vannak segítségül.

Megérkeztemre következő napon tűzvész volt. Odasiettem. Mondhatom láttam ez alkalommal tevékeny és szakértő egyéneket is működni, és ha neveiket tudnám, ezeknek köszönetet szavaznék; de láttam olyano-kat is, kik erőszakosan kikapták a fecskendő csövet az előbbiek kezéből s öntözték nem a tüzet, hanem a népet. Ezen tréfa máskorra való, nem ily komoly dolognál.

A régi közmondás is azt bizonyítja, hogy „Übung macht den Meister“; azt pedig kétségbe vonni nem lehet, hogy olyanok, kik ezzel a mesterséggel foglalkoznak, jobban érthetik a tűzoltás mesterséges fogásait mint azok, kik ezeket nem gyakorolják, de nem is ismerik.

Vegyük például a kis „Győr“ városát, ez csak 18 ezer lakossal bír, s mégis előbb áll sokban, mint Kolozsvár. Győrben szintén nehezen tudott megalakulni a tűzoltó egyet. Végre is reájöttek, hogy a fizetett tagok helyett jobb lesz „önkénteseket“ állítani fel. Ez jó ötlet volt és sietteté a létrejövét. Mielőtt az alapszabályok a m. kir. miniszteriumtól megerősítették volna, már pénzünk volt és egyenruhában jártunk mintegy 180 — 200-an. Ezt pedig a városi előjáróságnak, kül. tks Szauder Ferencz városi kapitány urnak, Hoffner Ernő vár. jegyző, Mersitsch József a „Győri Közlöny“ szerkesztője, ifj. Magvasi M. és Aitner J. börtényes és parancsnok urnaknak lehete köszönni. Az engedély megérkezte után egy héttel nyilvános előadást rendeztünk. Mindenki, még a Bécs-, Pozsony- és Kanizsáról érkezett látogatók is bámulták a kifejtett ügyességet, bátorságot és rövid idő alatt elért jártasságot, melyet tanúsítanak. A „Wanderer“, „Presse“ és „Győri Közlöny“ szerint ki-tüntettek Schaffer M. (gabnakereskedő) alhadnagy, Jordán J. (kalapos) csapatvezető, Bittiszer J. (korcsmáros) sorvezető a mászóknál, Heffner Ernő (jegyző) főhadnagy, Lócsi M. (ügyvéd) alhadnagy s többek a mentőknél, Mersitsch J. (szerkesztő) főhadnagy, Pántz J. (kovács) alhadnagy a viztartóknál, sat. Ezt pedig csupán csak az eszközölte, hogy egyetértés és igyekezet volt. Hogy a testvéries összetartás jobban biztosítva legyen gondoskodva lett arról is, hogy egyetli zenészeink legyenek.

Győrben a tűzoltóknál nem tekintik a társadalmi rangot. A leggazdagabb kereskedő fia trombitás, a kéményseprő hadnagy, míg gróf, ügyvéd, hivatalnok, orvos legnagyobb része közlegény, sőt a városkapitány is a keresk. bank igazgatója csak jószág vagy mentett tárgyak felvigyázói. De a megnyugvás abban van, hogy mindenki csak a maga dolgát végzi. Ez pedig sokat, igen sokat tesz! Ki mint érdemi s haszonvéhető, akként alkalmaztatik. Így azután haladjunk!

Egy indítványom lenne, ha Kolozsvár is célt akar érni, tűzoltó kart szervezni. Bocssáson ki a városi előjáróság 6 — 8 adakozási (hitelesített) ívet köröztesse azt e város minden jólelkű embereiről, s meg lehetünk győződve arról, hogy városunk lakói, tekintve az üdvös célt, sietni fognak az adakozások aláírásával, fillérado-mányával.

Ez uton reméltem 1600 — 2000 frtot be lehet gyűjteni és így mielőbb megkezdhetné a tűzoltó egyet működését. Ezt elérve, elmondhatnánk városunk lakói: haladjunk!

Ha jelen soraim Kolozsvár polgárai közt érdekelt-séget keltenének, részletesebben szölandok a tűzoltó kar megalakulása és kiképzése módjáról, gyakorlati hasznai-ról, a máshol elért üdvös eredményekről.

Vasady Gyula I.,

a győri önk. tűzoltó egyet mentőesapatának alhadnagya.

A rüti-i (Zollikofeni) földmívelési iskola Schweizban.

I.

Karlsruhe, júl. 27. 1871.

A rüti-i (Zollikofeni) földmívelési iskola fekszik a berni Cantonban Bernhez egy órai távolságra a vasut mellett.

Ezen intézet alapítottát az 1860-ik évben a berni „Regierung“ által, melynek egyszersmind főfelügyelete,

s egy belső igazgatóság vezetése alatt áll, mely igazga-tóság mellé a részleges gondviselés, s egyes fontosabb dolgokban véleményadás végett egy comissió van ren-delve.

A „Regierung“ hatásköre alá tartoznak az intézeti főfelügyeleten kívül még a következő egyesek is. 1. Az elnök és felügyelő bizottság kinevezése. 2. Az intézeti alapszabályok kibocsátása. 3. Az intézeti tanács és tanítók megválasztása, hivatalukba beiktatása, felmentése; a tanári fizetés, s az intézetben kívül lakó tanítók kárpót-lásának megállapítása. 4. Az előadandó tantárgyak ki-jelölése. 5. Befejezése minden fontos ügynek; a) az alapítókét illetőleg: vásárlás, eladás, cserélés, az új és nagyobb építkezések; b) a forgó tőkét illetőleg: annak lehető legjobb kamatoztatása. 6. Az intézet részéről kö-tött bérszerződések helybenhagyása és megerősítése. 7. Az évi számadások megvizsgálása, s azok bezárása. (Reglement. 2. §.)

A belső igazgatóság vezetése alatt áll az intézet igazgatása. A.) A Regierung határozatainak jelentéské-peni közzététele. B.) A felügyeleti bizottság által tett javaslat után öt illeti: 1. A szükséges részleges utasítá-sok kibocsátása. 2. Az assistensek, munkavezetők kine-vezése és elbocsátása. 3. Az intézet, vagy tanárai ellen felhozott panaszok, vádak kiegyenlítése. 4. Az évi viz-ságok megtartása, idejének kitűzése. 5. A szükségesek végzése, s a növényeknek az intézetből kirekesztése. 6. Az általános évi munkarend és vegytani kísérletek lajstromába való beleegyezés. 7. A megállapított gazda-sági vetés-forgás jóváhagyása. 8. Az évi költségvetés és évi tudósítások helybenhagyása. (Reglement. 3. §.)

A felügyeleti bizottság 7 tagból áll, kik hivatalukra hat évre választatnak, s azután saját kebelökből választ-tanak maguknak helyettes elnököt és titkár. Rendes gyű-léseiket évnegyedévenként tartják, február, április, július és october végén. Tartanak rendkívüli gyűléseket is mind-anyszor, valahányszor az ügy fontossága ezt megki-vánja, s ily esetekben mindig az elnök és belső igazgató által hivatnak össze.

Az intézeti igazgatónak — ki egyszersmind előadó tanár is — szoros kötelessége családostól az intézetben lakni, azt soha el nem hagyni; ha pedig az ügy fontos-sága eltávolítását multhatatlanul megkívánja, akkor az el-távozásra engedélyt mindig az elnöktől köteles kérni. Fontos feladata éber szemmel öröközni az intézet javai, becsülete és jó hírre fennmaradására, s minden olyan esetet, mely az intézeti szabályokkal meg nem egyezik ideje korán orvosolni; a tanárok, tanítók és növendékek közötti barátságos egyetértést fenntartani, azokra fel-ügyelni, hogy kötelességöknek lelkiismeretesen tegyenek eleget, kik szintén mindnyájan az intézetben kötelesek lakni, s azt az igazgató híre nélkül oda nem hagyni.

A tanárok és tanítók szoros feladatuk, s be-csületbeli kötelességükre van téve tanítványaiknak mind az elmélet, mind a gyakorlat terén kellő, tiszta és ért-hető magyarázatot adni mindenről — egy a tanteremben mint azon kívül.

A tanárok és tanítók után áll a művezető, vagy itt jobban mondva a gazdaságvezető, kinek tiszte naponta a növendékeket az általuk végzendő munka teljesítésére úgy beosztani, hogy annak minden ágában egyenlően részesüljenek; továbbá minden a gazdaságban előforduló gyakorlati közfogásokba bevezetni, s megmagyarázni, hogy mit miként és miért kell úgy tenni, s mi káros ha-tása lenne, ha másképp tételnék; e tekintetből folyton közöttük van, s velük egyenlően vesz részt minden mun-kában. Előre bocsátva azt, hogy a művezetőnek ép oly oskolát végzett egyéneknek kell lennie mint a többi tani-tóknak; talán lesznek olyanok is e czikk olvasói között, kiknek egyelőre feltűnő fog lenni az, hogy a tanító is folytonosan dolgozik, s nem áll csak mint hajdu utánuk, pálczával ösztönözve őket a munkára; de ha jól meg-fontoljuk a dolgot könnyen állíthatjuk, mily nagy fon-tossága ez a tanítványokra nézve.

Tapasztalati tény az már minálunk is, miszerint a legrosszabb napszámos is sokkal többet dolgozik akkor ha gazdája is vele tart: e tekintetben ép így vagyunk az intézeti tanulókkal is, kik bizonyára örömebb, s na-gyobb készséggel végzik a számukra kiszabott munkát, ha tanítójuk folyton velük van, velük dolgozik, s munka közben egynek másnak is magyarázatával mullattatja őket. Meg kell itt még jegyezni magunknak azt is, hogy ne tartson a tanító tanítványai között semmi különbséget, ne részesítse egyiket több kedvezményben mint a másikat, s a módosabbak gyerekeit ép úgy szorítsa reá minden teendőre mint a legszegényebb sorsúakét, mert gyakori eset, s magam is voltam szemtanúja, hogy mily ellen-szenvet költ fel ez által tanítványai között mind maga, mind kiválasztott kedvence ellen, s ez okozza leggyak-rabban azon elégedetlenséget, melyet a tanítvány mutat tanítója irányában.

Székely Albert.

A „Kol. Közl.“ eredeti távsürgönye.

Bécs. Egy röpirat jelent meg „Hohen-wart gróf és az alkotmánypiárt“ czim alatt, azt vélik, hogy ez a jelen osztrák kormány programja.

Prága. A „Pokrok“ hazaárulóknak ne-vezi a morvaországi zsidókat, kik a brünni német lövészünnepélyen részt vettek.

Turin. A király Aostába rendelte a kül-ügyért, hogy jelentést tegyen az olasz-fran-czia külvizsnyokról.

Sarajevo. A pazari és seniczei kerüle-tekben tömeges elfogatások, felkelési tervet fedezett fel a török hatóság.

Bécs. Vilmos császárt szerdán aug. 2-n várták Gasteinba, hol a császár-találkozás történik.

A pápa a csalhatlanságról.

Julius 20-án IX. Pius pápa a „kath. vallás aca-démia“-jának nála tisztelegő küldöttsége előtt a követ-kező beszédet tartotta:

Ismeri a buzgalmat és tudományosságot, melylyel az akadémia tagjai az igazságot védik, s a vele ellenkező tévelyek ellen küzdenek. Azon feladatok közt, melyek rájuk várakoznak, az egyik különös fontossággal bír, és pedig az: visszautasítani a kísérleteket, melyek tételenk, hogy a pápai csalhatlanság meghamisításának. A sok tévely közt a leggonoszabb az, miután a hitelv azon jogot zárná magába, hogy az uralkodók letehetők s a népek az engedelmség kötelessége alól fölmenthetők. Ezen jogot olykor-olykor a legvégső esetben gyakorolták ugyan a pápák, de a csalhatlansághoz semmi köze sincs. Forrása nem ez, hanem a pápai tekintély volt. Az akkor uralgó közjog szerint s a keresztény népek beleegyezé-sével, kik a pápában a kereszténység legfőbb biráját tisztelték, ezen tekintély oda lön kiterjesztve, hogy a fejedelmek és egyes államok felett világi bírói hatalmat gyakorolt. Az akkori viszonyok a maiaktól egészen el-térnek; csak a gonoszság zavarhat egymástól ily távol álló dolgokat és idöket össze; csak az tűntetheti fel az ügyet akként, mintha a kinyilatkoztatás valamelyik elve feletti csalhatlan biráskodás rokon lenne a joggal, melyet a pápa a népek felhívására volt kénytelen gyakorolni, ha a közjó követelte.

Igen világos, mért hoznak épen most ily absurd eszmét szőnyegre s oly eszmét, melyre többé senki sem gondol, legkevésbé pedig a pápa — ürügyeket keresnek s a legáltalánosabb fekvőket is előhozzák, hogy a fejedel-meket az egyház ellen hangolják, hogy a zsinati végzést kimerítőbben magyarázzam és fejtegessem. Nem fogom tenni. Magában véve is tiszta az s nem szorult semmi magyarázatra. Ki a végzést őszinte szívvel ol-vasta, az ennek valódi értelmét könnyen megtalálja. De mi sem áll utjában annak, hogy ti tudományossággal és képességeitekkel azon tévelyek ellen küzdjétek, melyek az elővigyázatlanokat megcsalhatják s a tudatlanokat tévutra vezethetik: Isten áldja meg fáradozásokat s ve-zesse azokat célhoz.

Másnap a szent atya ugyanez ügyben következőleg nyilatkozott: Németország igen sok részében azon óhajt fejezik ki, hogy ünnepélyes nyilatkozatot adjak, miszerint a csalhatatlanságban az állam jogkörébe való tulkapás nem rejlik s ez uttal a középkorra s az akkori viszonyokra utalnak. Igen, akkor nem csak a népek, hanem a kirá-lyok is aláveték magukat a pápai tekintélynek még vi-lági ügyekben is; ez most másképp van, de ennek semmi köze a csalhatatlansághoz. A csalhatlanság csak a dog-mára s a hitre vonatkozik s nem avatkozik a polgári auc-toritás ügyeibe. Ezt igen jól tudják Németországban, tudják azt a kormányok is. Hivatalos nyilatkozatot tenni tehát nem szükséges, de nem is az én dolgom; csak a népet kell a kérdésben oktatni.

Legújabb táviratok.

London, aug. 1. A felső- és alsóház megsza-vazta 15,000 font sterlingben Arthur hg civilistáját. — A felsőház 172 szavazattal 82 szavazat ellenében elfo-gadta Richmond indítványát, melyben rosszállás mondatik ki a kormány eljárása felett. Gladstone az alsóházban bejelent, hogy ha a bizottság a választási billt holnap el nem fogadná, a kormány kénytelen lesz a kamarát ok-toberben ismét összehívni. A Trafalgare squarea tegnap tartott meetingen tiltakoztak az Arthur herczegnek adandó civilista ellen. A felsőház második olvasásában elfogadta a hadsereg billt.

Páris, aug. 1. A „Siècle“ jelentése szerint a hadsereg szervezési törvény 6. §-a kimondja, hogy a nemzetőrség felszavatott.

Berlin, aug. 1. A kőművesek strike-bizottságá-nak elnöke elfogott, mert nyíltan felhívta társait, hogy a nem strikelő kőművesek szerszámaikat ellopják.

KÜLFÖLDI HIREK.

Páris, júl. 31. A kormány ismét felállította a há-boru előtt működött francia védelmi bizottságot, mely-nek főfeladata a partok és határok megvédéséről gon-doskodni.

Versaillesi hírek erősítik, hogy Favre lemondása elfogadott; még nem bizonyos ki lép helyébe. Simon

közüktatási miniszter visszalépéséről keringő hírek alap-talanok.

A hadügyminiszter a nemzetgyűlés tegnapi ülésé-ben törvényjavaslatot terjeszt elő a lázadók ellen folya-matban levő vizsgálatok siettetése iránt. A gyűlés sür-gősnek nyilvánítja a törvényjavaslatot. Trochu előter-jeszti a katonai előléptetési szabályok revisiojára vonat-kozó javaslatot.

A tegnapi „Moniteur“ állítja, hogy az olasz kor-mány kötelező egyezményre lépett az iránt, miszerint tiszteletben tartja a Franciaország védelme alatt álló római vallásos intézeteket és tovább is megadja nekik azon szabadalmakat, melyeket századok óta élveztek.

A „Journ. des Débats“ jelenti, a párizsi község tanács f. hó 4-én össze fog gyűlni meghallgatandó a pénzügyi helyzeire vonatkozó előterjesztést, és erre a kölcsön fölött fog határozni. Ugyanazon lap szerint Thiers júl. 30-án este elfogadta Favre lemondását.

A franciaországi gyújtogatások mindinkább ag-gazzló mérvet kezdenek öltetni. Alig mulik el nap, melyen nem érkeznek egy-egy szerencsétlenségéről szóló hír, így ma is egy párisi távsürgöny jelenti, hogy az Inder-de-partementban több ponton roppant égések támadtak. A „Monde“ mondja ki, jó, vagy rossz hiszemben, nem tudjuk, de véleményünk szerint is, azon valószínű föltevés, hogy a gyújtogatások okozói a párisi kommunisták a katasz-trofából megmenekültek, s most Franciaországban baran-goló bünbandái. A nevezett lap a következő vádat mondja ki: „A tűzvészek ijesztőleg szaporodnak az ország min-den részén, s ennek nem a véletlenség, sem a rossz aka-rat oka, hanem a gyújtogatás egész rendszere. A párisi kommun nem tűnt el teljesen; Európa meg van méte-lyezve általa.“

A „N. Fr. Pr.“ egy táviratot hoz Berlinből, a mely szerint a német kormány rendeletet adott ki, hogy az el-sassai hivataloknál lehetőleg elssassai alkalmazottaknak, s Elsass és Lothringen csatornái mihamarabb kijavit-tassanak.

Az új spanyol miniszterium, melynek élén Zorilla áll, f. hó 27-én közzétette a cortes gyűlésben program-mját. Eszerint az új miniszterium a törvények s az alkot-mány szigoron kivételét akarja. Igéri, hogy tisztelni fogja az alkotmányban foglalt jogokat, és hogy mindenáron fenntartandja a rendet. Egyház és állam között harmo-niát akar helyreállítani, anélkül, hogy lelépne e refor-mok teréről. Előterjesztendi a legközelebbi ülésben a költségvetést és fenntartja Spanyolország jó viszonyát minden nemzettel, főleg Portugallal s a spanyol száрма-zásu amerikai köztársaságokkal. Végre igéri, hogy min-den áron helyre fogja állítani a rendet Cuba szigeten. — A cortesgyűlés nagy tetszéssel fogadta e programmot.

UJDONSÁGOK.

— A királyné nagyon visszavonulva él az ischli fürdőben. A számos fürdővendég csak ritkán szerencsés őt láthatni, leginkább este felé, midőn lóháton kirándu-lásokat tesz a messzebb fekvő tájakra. A királyi gyer-mekek is mind egészségesek.

— Szlavy kereskedelmi minister urnál ma az itteni hatóságok testületileg tisztelegtek.

— Az új járda-kövezetkez szükséges gránit-kockák szállítása iránt a szerződés a kis-sebesi társu-lattal már megkötött, s a mint halljuk a kövezéshez a gróf Teleky-háztól a Fiscus-ig nem sokára hozzáfognak.

— A Feleky-pár tegnap este M.-Vásárhelyről ide érkezett, s a mai reggeli vonattal Pestre utazott.

— B. Bánffy Dániel, mint az erdélyi központi lötenyész-bizottmány elnöke felszólította a törvényható-ságok elnökeit, hogy valamint azon eddig is fennállott fedezetül rillomások iránt, melyek tenyésztési szempont-ból jövőre is figyelembe veendőknak találtnak, úgy az ujonnan alakítottatni kívántak felől is javaslatukat f. évi september 15-ig a sepsi-szentgyörgyi kir. mentelep pa-rancsnokságához okvetlen küldjék be, hogy a kellő in-tézkedések az 1872. évi fedeztetési idényre eleve meg-kezdethessenek.

— Az új magyar kölcsön iránt a szerződés júl. 29-én este aláíratott a törvényhozás jogainak fen-tartása mellett. A kölcsön, mint már említettük, 20 millió tallér vagyis 30 millió ezüst forintot tesz. A con-sortium mely a kölcsönt elvállalta áll a magyar földhitel-társaság, a franco-magyar, a franco-osztrák bankból a Mendelsohn ház a „berliner Handelsgesellschaft“ a T. Martin Magry, Rob Worschauer, a Gbr. Schickler házak-ból. A szerződés feltételei, a kibocsátási árfolyam s az aláírási feltételek meg egyelőre titokban tartatnak, de a kibocsátási árfolyam oly kedvező az államra nézve, mint eddigleg egy állami kölcsönnél sem. A szerződés értel-mében a kormány a kibocsátási nyereségben is részesül.

— Az osztrák-cseh kiegyezési tárgyalások megindítottak, miután dr Rieger, gr. Clam-Martinitz Henrik s dr Prazak Bécsbe érkeztek.

— A vizsgálatok azon honvédjáras-örömeste-ekre nézve, kik zászlóalj kezelő tisztékké akarnak lenni, a honvédelmi miniszteriumnál már folyamatban vannak. A vizsgálatok kerületenként tartatnak, s a je-löltek már be is szolgáltattak Budára. A vizsgálatok be-

